

Ільченко В.М., Малоок І.А.

УДК 338.43

ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ РАЙОНІВ І СПРИЯННЯ ВЕДЕННЮ СТАЛОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Анотація. У статті проаналізовано показники розвитку сільських районів, здійснено аналіз деяких проблем у сфері сільського господарства та запропоновано можливі шляхи вирішення цих проблем, не відкидаючи досвіду іноземних країн. Увагу сконцентровано на необхідності переходу України до сталого сільського господарства для покращення не лише показників виробництва, а й соціально-економічної та демографічної ситуації на селі.

Ключові слова: деградація сільських територій, сталий розвиток, природо-ресурсний потенціал, валова продукція, альтернативні методи землеробства, державна допомога.

Аннотация. В статье проанализированы показатели развития сельских районов, осуществлен анализ некоторых проблем в сфере сельского хозяйства и предложены возможные пути решения этих проблем, не отвергая опыта зарубежных стран. Внимание сконцентрировано на необходимости перехода Украины к устойчивому сельскому хозяйству для улучшения не только показателей производства, но и социально-экономической и демографической ситуации на селе.

Ключевые слова: деградация сельских территорий, устойчивое развитие, природно-ресурсный потенциал, валовая продукция, альтернативные методы земледелия, государственная помощь.

Summary. The paper analyzes the performance of rural areas, the analysis of some problems in agriculture and suggests possible solutions to these problems, while not rejecting the experience of foreign countries. Analyzed indicators are indexes and structure of gross agricultural production; proportion of crop and livestock production in gross agricultural production; contribution of the main categories of producers in the production of gross agricultural production; proportion and location of regions in total gross production of agriculture, ranking regions for growth, lower gross agricultural production. Important problems included the degradation of rural areas; extensive farming, which causes intense development of erosion processes; decline in the share of gross agricultural crop production; inadequate care of the state as the agricultural sector. The ways to overcome the problems identified development of alternative methods of farming; improvement in reducing the volume of soil application of Chemicals through the introduction of Biologicals; attracting foreign and domestic investment in the agricultural sector of the economy of Ukraine. Attention is focused on the need for Ukraine's transition to sustainable agriculture to improve performance not only production, but also socio-economic and demographic situation in rural areas.

Keywords: degradation of rural areas, sustainable development, natural-resource potential, gross output, alternative agriculture, government assistance.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки існує нагальна потреба у вирішенні питання щодо вибору товарів для продажу на світовому ринку, адже нинішній стан господарства України не забезпечує виробництва продукції, яка могла б скласти конкуренцію по якості, вартості й іншим параметрам іноземним виробникам. Такою може стати продукція сільського господарства, продаж якої б гарантував позитивне сальдо зовнішньої торгівлі та, як наслідок, надходження коштів до державного бюджету, адже Україна має всі умови для розвитку потужного АПК, які на даний момент, не використовуючись раціонально, не забезпечують сталого розвитку сільського господарства. Тому постає проблема у визначенні пріоритетних напрямів удосконалення ведення сільського господарства для забезпечення підвищення показників розвитку сільських регіонів, підвищення рівня життя сільського населення та процвітання українського села.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню перспектив розвитку сільського господарства України присвятили свої праці Ю.О. Лупенко, М.І. Пугачов, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, І.І. Лукинов, О.Г. Булавка та інші. У роботах розглянуто питання ефективності виробництва сільськогосподарської продукції; перспективи форм господарювання на селі; проблеми інноваційного забезпечення розвитку сільського господарства України; наведені прогнози щодо загальної економічної ситуації та споживання агропродовольчих товарів; визначено основні засади стратегії сталого розвитку сільських територій.

Мета: дослідити стан розвитку сільських районів та шляхи сприяння веденню сталого сільського господарства.

Виклад основного матеріалу. Нинішній стан соціального розвитку сільських територій не можна назвати задовільним, адже для них бідність, безробіття, відтік трудових ресурсів у міста, занепад соціальної інфраструктури та «вимирання» населених пунктів є характерними ознаками, що зумовлюють поглиблення деструктивних процесів у розвитку сільських територій. Приблизно 75% сільських районів в Україні відносяться до депресивних і відсталих територій, що свідчить про деградацію українського села [5].

Тож наша країна повинна негайно переорієнтуватися на шлях сталого розвитку сільських територій для того, щоб забезпечити зростання ефективності сільської економіки, стабілізацію чисельності населення і збільшення тривалості життя, підвищення рівня якості життя та, неодмінно, раціональне використання і відтворення природо-ресурсного потенціалу [7].

Щоб проаналізувати складність ситуації, розглянемо різні показники, які відображають розвиток сільського господарства в Україні.

Порівняємо індекси виробництва продукції сільського господарства у період з 2009 по 2012 роки (таблиця 1).

Таблиця 1. Індекси виробництва валової продукції сільського господарства [3] (у відсотках до попереднього року)

Роки	Валова продукція			У тому числі					
	усі категорії господарств	з них		усі категорії господарств	рослинництва		тваринництва		
		сільськогосподарські підприємства	господарства населення		з них	сільськогосподарські підприємства	господарства населення	усі категорії господарств	з них
2009	98,2	94,9	101,5	95,3	90,2	102,4	104,2	111,3	100,5
2010	98,5	97,7	99,1	95,9	93,7	98,5	103,4	109,1	100,1
2011	119,9	128,7	111,8	130,4	137,9	121,7	101,3	106,0	98,3
2012	95,5	93,4	97,8	91,9	89,1	95,5	103,9	107,0	101,7

Очевидно, що обсяг валової продукції в 2012 році помітно зменшився, порівняно з 2011 роком, в якому спостерігався найбільший обсяг валової продукції за пропонуваній період. У 2012 році індекс виробництва валової продукції сільського господарства був найменшим у валовій продукції рослинництва, яка вироблялася сільськогосподарськими підприємствами, що свідчить про неефективні методи господарювання. Краща ситуація у виробництві продукції тваринництва: у 2012 році спостерігається збільшення валової продукції.

Далі розглянемо частку рослинництва і тваринництва у виробництві валової продукції сільського господарства у період з 2009 по 2012 роки (таблиця 2).

Таблиця 2. Частка продукції рослинництва і тваринництва у виробництві валової продукції сільського господарства [3] (у відсотках)

Роки	Усі категорії господарств			Сільськогосподарські підприємства			Господарства населення		
	валова продукція	у тому числі		валова продукція	у тому числі		валова продукція	у тому числі	
		рослинництва	тваринництва		рослинництва	тваринництва		рослинництва	тваринництва
2009	100,0	65,6	34,4	100,0	74,0	26,0	100,0	57,7	42,3
2010	100,0	63,9	36,1	100,0	71,0	29,0	100,0	57,3	42,7
2011	100,0	69,5	30,5	100,0	76,1	23,9	100,0	62,4	37,6
2012	100,0	66,8	33,2	100,0	72,6	27,4	100,0	60,9	39,1

Переважаючи більшість продукції сільського господарства складає продукція рослинництва у всі роки пропонуваного періоду, однак з 2009 по 2010 роки, а потім й у 2012 році спостерігалася тенденція до зниження частки продукції рослинництва у валовій продукції сільського господарства, а отже збільшення продукції тваринництва. У 2011 році спостерігалася найбільша частка продукції рослинництва, та найменша частка продукції тваринництва.

Щодо категорій домогосподарств: у сільськогосподарських підприємствах виробляється трохи більше ніж дві третини продукції рослинництва від загальної кількості продукції, виробленої цими підприємствами; у структурі виробництва домогосподарств населення також переважає виробництво продукції рослинництва, однак тут частка продукції тваринництва збільшилася.

Близько 44 % території України (у світі близько 6 %) займають найродючіші ґрунти – чорноземи, які при правильному використанні дають найбільший врожай багатьох сільськогосподарських культур [8]. Однак чому Україна ще й досі не стала одним з найбільших експортерів зерна на світовий ринок? Чому не в змозі використовувати власне багатство з користю для всього людства? Чому зменшується частка рослинництва у загальному обсязі виробництва валової продукції? Це тому, що в усіх регіонах з року в рік у чорноземах зменшується частка гумусу – основної речовини, яка забезпечує родючість ґрунту. А цей процес відбувається, насамперед, внаслідок діяльності людини – екстенсивного ведення сільського господарства, в результаті чого відбувається інтенсивний розвиток ерозійних процесів [4].

Проаналізуємо внесок основних категорій товаровиробників у виробництво валової сільськогосподарської продукції за 2012 рік (рис. 1) [3].

В цілому сільськогосподарські підприємства та господарства населення виробляють майже порівну продукції. Продукції рослинництва більше виробляють сільськогосподарські підприємства, а продукції тваринництва – господарства населення.

Проаналізуємо структуру валової продукції сільського господарства у 2012 р. (таблиця 3).

ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ РАЙОНІВ І СПРИЯННЯ ВЕДЕННЮ СТАЛОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

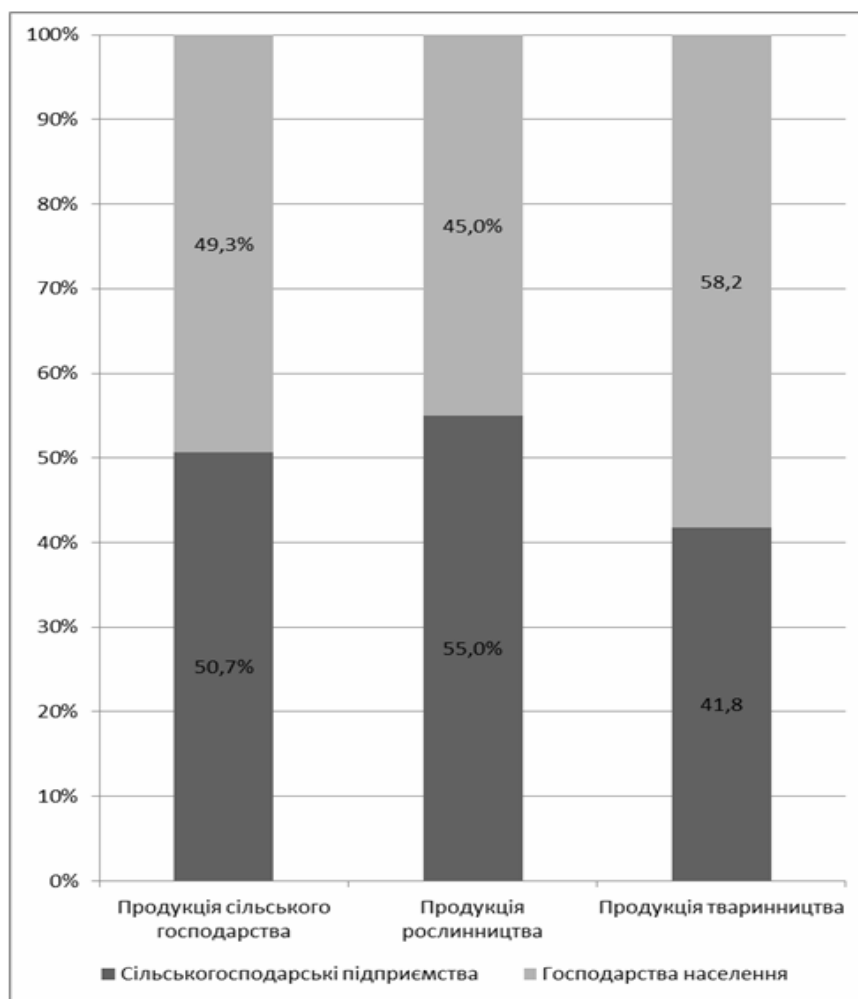

Рис. 1. Внесок основних категорій товаровиробників у виробництво валової продукції сільського господарства (2012 рік).

Таблиця 3. Структура валової продукції сільського господарства у 2012 році [3]

	Усі категорії господарств		У тому числі			
			сільськогосподарські підприємства		господарства населення	
	млн. грн.	у % до підсумку	млн. грн.	у % до підсумку	млн. грн.	у % до підсумку
Валова продукція - всього	223254,8	100,0	113082,3	100,0	110172,5	100,0
продукція рослинництва	149233,4	66,8	82130,2	72,6	67103,2	60,9
у тому числі						
зернові культури	49407,4	22,1	38561,0	34,1	10846,4	9,8
технічні культури	40533,8	18,2	35956,6	31,8	4577,2	4,2
картопля, овочі та баштанні культури	46395,6	20,8	4286,4	3,8	42109,2	38,2
плодоягідні та виноград	7670,1	3,4	1602,6	1,4	6067,5	5,5
кормові культури	4316,1	1,9	1241,1	1,1	3075,0	2,8
інша продукція рос-линництва (вкл. зміну обсягів незавершеного виробництва у рослинництві)	910,4	0,4	482,5	0,4	427,9	0,4
продукція тваринництва	74021,4	33,2	30952,1	27,4	43069,3	39,1
у тому числі						
вирощування худоби та птиці	33390,3	15,0	18718,8	16,6	14671,5	13,3
молоко	28909,5	12,9	6306,3	5,6	22603,2	20,5
яйця	8892,9	4,0	5573,7	4,9	3319,2	3,0
вовна	15,7	0,0	2,3	0,0	13,4	0,0
інша продукція тва-ринництва	2813,0	1,3	351,0	0,3	2462,0	2,3

Загалом, у 2012 році частка валової продукції рослинництва складала 66,8% від загальної кількості валової продукції сільського господарства. З неї найбільше вироблено зернових культур (22,1%); картоплі,

овочів та баштанних культур (20, 8%); технічних культур (18,2%), а найменше – кормових культур (1,9%), плодючих та винограду. Щодо продукції тваринництва: найбільшу частку становить вирощування худоби та птиці (12,9%) та молоко (12,9%), а найменшу – вовна (0,0%), яка майже не вироблялася.

У сільськогосподарських підприємствах найбільшу частку валової продукції становили: зернові (34,1%) та технічні культури (31,8%) – з рослинництва; вирощування худоби та птиці (16,6%) – з тваринництва. Найменшу частку валової продукції становили: кормові культури (1,1%) – з рослинництва; вовна (0,0%) – з тваринництва.

У господарствах населення найбільшу частку валової продукції становили: картопля, овочі та баштанні культури (38,2%) – з рослинництва; молоко (20,5%) – з тваринництва. Найменшу частку валової продукції становили: кормові культури (2,8%) – з рослинництва; вовна (0,0%) – з тваринництва.

Отже з усієї структури валової продукції сільського господарства у 2012 році найменшу частку становило виробництво вовни, що склало 15,7 млн. грн.

Проаналізуємо виробництво валової продукції сільського господарства за регіонами (таблиця 4).

Таблиця 4. Частка та місце регіонів у загальному обсязі виробництва валової продукції сільського господарства у 2012 році [3] (за даними щодо обсягів виробництва валової продукції сільського господарства у млн. грн.)

	Валова продукція		Продукція рослинництва		Продукція тваринництва	
	у відсотках	місце	у відсотках	місце	у відсотках	місце
Україна	100,0	-	100,0	-	100,0	-
Автономна Республіка Крим	3,0	19	2,3	22	4,4	8
Вінницька	6,5	2	7,0	1	5,4	5
Волинська	2,8	22	2,3	21	3,6	13
Дніпропетровська	5,2	6	4,7	7	6,1	3
Донецька	4,9	8	4,5	10	5,7	4
Житомирська	3,5	16	3,4	16	3,8	12
Закарпатська	1,9	25	1,4	25	2,9	17
Запорізька	3,2	17	3,3	18	2,9	18
Івано-Франківська	2,5	23	1,7	24	4,1	11
Київська	6,6	1	6,2	3	7,5	2
Кіровоградська	4,0	10	4,7	8	2,7	21
Луганська	2,8	20	3,0	19	2,5	24
Львівська	3,9	11	3,5	15	4,8	6
Миколаївська	3,1	18	3,4	17	2,6	23
Одеська	3,6	14	3,9	13	2,9	16
Полтавська	6,0	4	6,7	2	4,6	7
Рівненська	2,8	21	2,7	20	3,0	15
Сумська	3,7	13	4,1	12	2,8	20
Тернопільська	3,6	15	3,9	14	2,8	19
Харківська	5,4	5	6,0	4	4,3	9
Херсонська	3,7	12	4,3	11	2,7	22
Хмельницька	5,0	7	5,3	6	4,3	10
Черкаська	6,3	3	5,4	5	8,0	1
Чернівецька	1,9	24	1,7	23	2,4	25
Чернігівська	4,1	9	4,6	9	3,2	14

Перше місце за виробництвом валової продукції сільського господарства посідає Київська область (6,6%), слідом ідуть Вінницька (6,5%), Черкаська (6,3%), Полтавська (6,0%) області. Найменше продукції виробляють Івано-Франківська (2,5%), Чернівецька (1,9%), Закарпатська (1,9%) області, які посіли відповідно 23, 24 та 25 місця.

По виробництву продукції рослинництва лідирують Вінницька (7,0%), Полтавська (6,7%), Київська (6,2%) та Харківська (6,0%) області, а на останніх позиціях Чернівецька (1,7%), Івано-Франківська (1,7%), Закарпатська (1,4%) області.

По виробництву продукції тваринництва лідирують Черкаська (8,0%), Київська (7,5%), Дніпропетровська (6,1%) та Донецька (5,7%) області, а на останніх позиціях Миколаївська (2,6%), Луганська (2,5%) та Чернівецька (2,4%) області.

Щоб повністю розібратися з ситуацією, що склалася в регіонах України стосовно сільськогосподарського виробництва розглянемо рейтинг регіонів за приростом, зниженням валової продукції сільського господарства у 2012 році та зіставимо ці дані з рейтингом регіонів за обсягом виробництва валової продукції сільського господарства у 2012 році (рис. 2 та рис. 3).

ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ РАЙОНІВ І СПРИЯННЯ ВЕДЕННЮ СТАЛОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

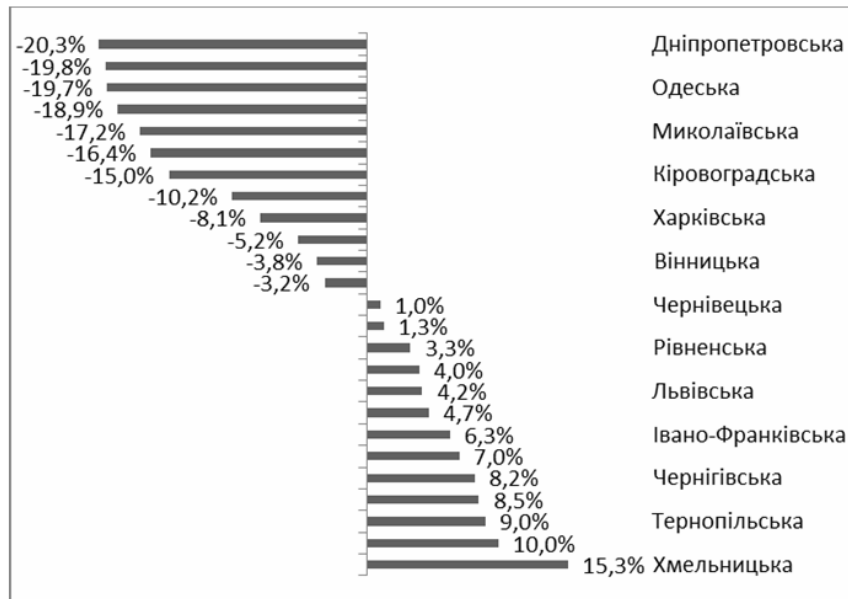

Рис. 2. Рейтинг регіонів за приростом, зменшенням (-) валової продукції сільського господарства у 2012 році (до попереднього року) [3]

Рис. 3. Рейтинг регіонів за обсягом виробництва валової продукції сільського господарства у 2012 році [3]

Склалися така ситуація: з 10 областей, виробництво валової продукції сільського господарства яких найбільше, лише 4 області мають приріст валової продукції: Київська – 8,5%, Хмельницька – 15,3%, Чернігівська – 1,0%, Львівська – 4,2%; інші 6 областей мають зменшення виробництва продукції. Серед усіх областей найбільше зменшення у 2012 році має Дніпропетровська область (-20,3%).

Загалом в 11 областях та АР Крим спостерігалось зменшення валової продукції сільського господарства.

Проаналізувавши всі наведені показники, можна говорити про:

- зменшення виробництва валової продукції сільського господарства у 2012 р.;

- збільшення частки тваринництва та зменшення частки рослинництва у валовій сільськогосподарській продукції;
- велику роль у виробництві сільськогосподарської продукції господарств населення;
- переважають зернових та технічних культур, картоплі, овочів та баштанних культур у рослинництві і вирощування худоби та птиці, виробництва молока – у тваринництві, що є характерним для українського сільського господарства;
- зниження валової сільськогосподарської продукції майже половини областей України, в тому числі чималої кількості областей – найбільших виробників продукції цієї галузі.

Тож зменшення виробництва сільськогосподарської продукції говорить про незадовільний стан сільського господарства України, який в найближчому майбутньому повинен покращитися через вирішення проблем, наявних в цій галузі для поступового переходу до сталого й раціонального господарювання.

До розробки альтернативних методів ведення землеробства, які відповідали б інтересам сьогднішніх і завтрашніх поколінь, підштовхує усвідомлення зростання екологічної загрози внаслідок інтенсивного ведення землеробства. Цим питанням повинні опікуватися як науковці, так і політики, як виробники, так і споживачі [1].

У світі існує потреба у рості виробництва сільськогосподарської сировини, а саме продукції рослинництва – зернових, що може забезпечити агрокліматичний потенціал України, але для цього необхідна значна підтримка сільськогосподарського виробництва, доступне кредитування суб'єктів галузі та логістична підтримка в експорті продукції [6].

Важливою невирішеною проблемою є також покращення стану ґрунтів, для чого необхідно зменшити об'єми застосування хімічних препаратів за рахунок впровадження біологічних, які завдають значно менше шкоди навколишньому природному середовищу. Тут треба рівнятися на країни Західної Європи і США, де створено державні програми, які передбачають зменшення об'ємів застосування хімічних препаратів у двічі за рахунок впровадження біологічних препаратів. Завдяки державній підтримці за кордоном розроблено низку препаратів, які рекомендовано для використання в інтегрованих системах захисту рослин [1].

Існує необхідність у заохоченні переїзду населення до сільської місцевості, щоб покращити демографічну ситуацію, але для цього необхідно забезпечити це населення робочими місцями та житлом, тому треба акумулювати будівництво на селі, заохочувати молоде покоління до ведення агробізнесу та до створення фермерських господарств.

Кінцевий результат функціонування аграрного сектора економіки буде залежати від того, як спрацює у цьому відношенні кожна сільська територія та як до проблем села поставиться держава. Тож пошук шляхів відродження сільських територій залишається важливим загальнодержавним завданням [2].

Не треба доводити ситуацію до критичного стану, який безповоротно змінить Україну: не треба збільшувати валовий продукт сільського господарства екстенсивним шляхом, не треба ставитися до природи, як до своєї власності, адже ми – люди – є частиною цієї природи і маємо віддячувати їй за всі ті ресурси, що забезпечують нам життя, і які, нажаль, використовуємо неналежним чином. Якщо ми знищимо ґрунти, забруднимо водойми та повітря хімічними речовинами, то жити краще не стане. Невже хтось хоче, щоб безкраї українські поля та степи перетворилися на пустелю? Треба про це пам'ятати і вже зараз здійснювати кроки до сталого розвитку, до раціонального природокористування, до кращого майбутнього!

Висновки та пропозиції.

1. Держава повинна опікуватися станом сільського господарства та вирішити якомога швидше проблеми, які на сьогодні заважають здійснити якісний ривок вперед, адже саме продукція сільського господарства може стати конкурентоспроможною на світовому ринку та забезпечити Україні краще майбутнє, однак для цього необхідно докласти багато зусиль, як моральних, так і матеріальних. Держава має забезпечити дотаціями перспективні проекти та розробити програми кредитування українського села. Необхідно також залучати іноземних та вітчизняних інвесторів для впровадження нових технологій обробітку землі, для переходу до органічного сільського господарства. Необхідно створювати конкурси на найкращий проект сільського поселення з ефективним веденням господарства та гарантувати втілення цього проекту в життя.
2. Сталій розвиток сільського господарства повинен стати головною метою реформ у аграрному секторі, щоб припинити деградацію українських сільських територій та забезпечити їх раціональний розвиток.

Джерела та література:

1. Альтернативні методи ведення сільського господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://ecoterra.lviv.ua/alternativni-metodi-vedennya-silskogo-gospodarstva.html>.
2. Барановський М. О. Депресивні аграрні території як об'єкт регіональної політики / М. О. Барановський // Регіон-2006. – Матеріали науково-практичної конференції – Харків : ХНУ ім. В. Каразіна, 2006. – С. 131–134
3. Валова продукція сільського господарства України за 2012 рік : статистичний бюлетень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Ґрунти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : http://uk.wikipedia.org/wiki/%D2%90%D1%80%D1%83%D0%BD%D1%82%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.
5. Концепція наукового забезпечення установами УААН розвитку галузей АПК України в 2011 – 2015 рр. // Економіка АПК. – 2011. – №2. – С. 3–14.

6. Міжнародна торгівля пшеницею в 2009-2013 роках, роль України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://infolight.org.ua/content/mizhnarodna-torgivlya-psheniceyu-v-2009-2013-rokah-rol-ukrayini>.
7. Прокопа І. В. Соціальні аспекти розвитку сільських територій / І. В. Прокопа // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 48–51.
8. Чорнозем [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D7%E0%ED%E7%E5%EC>.

Лебедєв К.А.

УДК 338.24

ФОРМИРОВАНИЕ ЭФФЕКТИВНЫХ МЕХАНИЗМОВ РЕГУЛИРОВАНИЯ ТУРИЗМА НА ОСНОВЕ ЦЕЛЕВЫХ ПРОГРАММ

Аннотация. Невозможно определить место страны в мировом экономическом и политическом пространстве, пренебрегая внутренними разногласиями, которые сознательно или бессознательно не устраняются, сдерживая таким образом развитие многих сфер деятельности государства. Туристическая отрасль, владея многочисленными природными и историко-культурными ресурсами, значительным инновационным потенциалом, фактически является убыточной для страны, дополнительно провоцируя отток средств за границу без гарантии их возвращения. Предложенный механизм согласования целевых государственных и региональных стратегий экономического и социального развития включает оценку состояния отдельной административно-территориальной единицы в составе территориально-хозяйственной системы.

Ключевые слова: эффективность, механизм, регулирование, туризм, экономика, потенциал, стратегия.

Анотація. Неможливо визначити місце країни у світовому економічному й політичному просторі, зневажаючи внутрішніми розбіжностями, які свідомо або несвідомо не усуваються, стримуючи в такий спосіб розвиток багатьох сфер діяльності держави. Туристична галузь, володіючи численними природними та історико-культурними ресурсами, значним інноваційним потенціалом, фактично є збитковою для країни, додатково провокуючи відтік коштів за кордон без гарантії їхнього повернення. Запропонований механізм узгодження цільових державних і регіональних стратегій економічного й соціального розвитку включає оцінку стану окремої адміністративно-територіальної одиниці в складі територіально-господарської системи.

Ключові слова: ефективність, механізм, регулювання, туризм, економіка, потенціал, стратегія.

Summary. It is impossible to determine a place of the country in global economic and political space, neglecting internal disagreements which menacingly or unconsciously are not eliminated, constraining thus development of many fields of activity of the state. The tourist branch, owning numerous natural and historical and cultural resources, significant innovative potential, actually is unprofitable for the country, in addition provoking outflow of means abroad without a guarantee of their returning. Process of globalization gives ample opportunities of the international cooperation to the countries of the world, in particular, in sphere of tourist services, nevertheless, at the same time essentially reduces a level of security of the national market. Under such circumstances even the countries with the advanced economy start to come back to bases of protectionism that is displayed in processes. The offered mechanism of the coordination of target state and regional strategy of economic and social development includes an estimation of a condition of a separate administrative and territorial unit in structure of territorial - economic system. It is constructed on the basis of local programs that has allowed to specify the circuit of components of economy of tourism to which it is expedient to attach all subjects of managing whom it is direct are connected to tourist sphere interbank communications.

Keywords: efficiency, mechanism, regulation, tourism, economy, potential, strategy.

Постановка проблеми. Высокая степень влияния процессов глобализации на уровень современных отношений обусловила необходимость просмотра направлений исследований в отрасли государственного регулирования. Наличие структурных диспропорций национальной экономики является одной из главных проблем, нуждающихся в экстренном решении.

Невозможно определить место страны в мировом экономическом и политическом пространстве, пренебрегая внутренними разногласиями, которые сознательно или бессознательно не устраняются, сдерживая таким образом развитие многих сфер деятельности государства. Туристическая отрасль, владея многочисленными природными и историко-культурными ресурсами, значительным инновационным потенциалом, фактически является убыточной для страны, дополнительно провоцируя отток средств за границу без гарантии их возвращения.

С ростом степени влияния сферы туристических услуг на мировую экономику появилась необходимость в комплексном исследовании туристических рынков. Одной из проблемных отраслей является туристическая, поскольку в течение достаточно продолжительного периода времени наблюдается увеличение разрыва между объемами доходов и поступлений в бюджет и оттоком денежных средств из страны, прямо или косвенно спровоцированных импортом туристических услуг - от переводов платежей иностранным туроператорам и другим субъектам принимающей стороны к личным затратам туристов, которые не учитываются официальной статистикой.

Анализ последних исследований и публикаций. Вопросами разработки и внедрения программ поддержки развития туристической отрасли занимались А. Бейдик, В. Квартальнов, О. Любичева,